

GRENSOVERSCHRIJDEND WERKEN

Vakblad over werken en wonen over de grens

Nr. 37, maart 2021

Er mag niets van de AVG of privacywetgeving, of toch wel? Waar het om gaat bij AVG/GDPR

Auteur: **Helmi van Bergen**

Werkzaam als zelfstandig juridisch adviseur en als voorlichter bij Grensinfopunt Maastricht en de ZZP-desk (info@juridiqua.nl). Dit artikel is geschreven op persoonlijke titel.

Ik lees en hoor wel eens dat sinds de inwerkingtreding van de AVG, de Algemene Verordening Gegevensbescherming, er niets meer mag, bepaalde persoonsgegevens zouden niet mogen worden doorgegeven, terwijl de betreffende instantie of functionaris vindt dat dit wel nodig is. Maar is het wel zo dat er niets meer mag van de AVG? Is de verwerking van persoonsgegevens bij een bepaalde instantie bedoeld voor hetgeen de andere instantie of functionaris wil? En waar gaat de AVG eigenlijk over? Wat mag er wel en wat mag er niet? In dit artikel ga ik in op het doel en het waarom van de AVG. Wat zijn eigenlijk persoonsgegevens, wat is het verwerken van persoonsgegevens en wanneer mag dat wel en wanneer mag het niet?

Sinds 25 mei 2018 is de AVG in werking. Wat het heeft gebracht is niet alleen boetes opgelegd door de Autoriteit Persoonsgegevens en door de rechter opgelegde schadevergoedingen vanwege schendingen van de AVG (zie arresten etc.), maar veel meer bewustwording bij het grote publiek met betrekking tot de AVG. De gemiddelde consument beseft nu veel meer dan eerder dat het om zijn/haar persoonsgegevens gaat, dat deze gegevens beschermd dienen te worden door organisaties die deze persoonsgegevens verwerken. De consument is zich ook veel meer bewust van zijn/haar rechten rondom privacybescherming.

Wat ik ook merk is dat organisaties ook veel bewuster hiermee omgaan. Bij veel meer organisaties dan voorheen zijn er functionarissen gegevensbescherming aangesteld en ook aan privacy verklaringen wordt meer aandacht besteedt.

Doel van de AVG

De AVG, Algemene Verordening Gegevensbescherming, de naam zegt het al, is een Europese verordening en heeft rechtstreekse en gelijke werking in alle EU-landen (Verordening 679/2016). In de AVG, ook genoemd de GDPR (General Data Protection Regulation), zijn er bepaalde zaken opengeleten, zodat elk EU-land nadere invulling hiervoor kan geven. Nederland heeft dat bijvoorbeeld gedaan door middel van de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming. Echter, de basis zoals in dit artikel beschreven is, geldt voor elk EU-land.

Volgens Artikel 1 AVG beschermt de verordening “de grondrechten en de fundamentele vrijheden van natuurlijke personen en met name hun recht op bescherming van persoonsgegevens.” (artikel 1 AVG, lid 2). Dit is een uitwerking van Artikel 8 Handvest van de grondrechten van de EU (artikel 8, lid 1) en het Verdrag betreffende de werking van de EU (artikel 16, lid 1 VWEU). Daarnaast staat in lid 2 van dit artikel dat “het vrije verkeer van persoonsgegevens in de Unie noch wordt beperkt noch ver-

boden om redenen die verband houden met de bescherming van natuurlijke personen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens.”

Dit artikel geeft aan dat de EU de persoonsgegevens van burgers wil beschermen tegen bedrijven en overheden, die deze persoonsgegevens verwerken, en tegelijkertijd het vrije verkeer van persoonsgegevens mogelijk wil maken. Het vrije verkeer van persoonsgegevens mag voor een goede werking van de interne markt niet nodeloos beperkt of verboden worden, maar moet tegelijkertijd wel een hoge mate van bescherming van persoonsgegevens garanderen.

Persoonsgegevens (artikel 4, lid 1)

Het gaat in deze verordening om persoonsgegevens.

Persoonsgegevens zijn gegevens waarmee een persoon geïdentificeerd kan worden of identificeerbaar is. Het betreft hier om een mens (en dus niet om een object of een bedrijf) en die persoon leeft nog.

Het zijn directe of indirecte persoonsgegevens, publiek én privé-gegevens, gewone gegevens zoals bijvoorbeeld een naam, een adres, maar ook bijzondere persoonsgegevens zoals bijvoorbeeld gegevens over ras of etnische afkomst, gegevens over gezondheid (art AVG 9 (1)).

Met name de bijzondere persoonsgegevens, die door hun aard bijzonder gevoelig zijn, verdienen specifieke bescherming, aangezien de context van de verwerking risico's kan meebrengen voor de betrokkene.

Verwerking van persoonsgegevens (artikel 4, lid 2 AVG)

De AVG is van toepassing bij het *verwerken van persoonsgegevens*. Daaronder valt alles wat je maar met persoonsgegevens kunt doen. In de verordening staan onder andere genoemd: verzamelen, ordenen, vastleggen, structureren, gebruiken en verstrekken, maar ook wissen en verwijderen. Men denkt hierbij over het algemeen aan geautomatiseerde verwerking.

De AVG is echter technologie-neutraal opgesteld. Dus ook persoonsgegevens, die handmatig worden verwerkt, kunnen hieronder vallen. De AVG gaat hierbij uit van het begrip bestand (art 2, lid 1), waarin de persoonsgegevens op een gestructureerde vorm worden of zijn opgeslagen.

Er zijn enkele uitzonderingen waarvoor de AVG niet geldt.

Deze uitzonderingen staan genoemd in artikel 2, lid 2, waarbij de zogenaamde household exemption voor de meeste mensen het belangrijkste is. Hiermee wordt bijvoorbeeld bedoeld dat natuurlijke personen hun adresboekje bijhouden van familie en vrienden, zonder dat ze in strijd komen met de regels van de AVG.

De persoonsgegevens dienen volgens de hiernavolgende basisprincipes uit de AVG verwerkt te worden:

- **Rechtmatig:** de verwerking is gebaseerd op de AVG en andere daarmee samenhangende (nationale) wetgeving en de persoonsgegevens mogen niet onrechtmatig verkregen worden.
- **Fairness, ofwel eerlijk en behoorlijk.** Dat betekent duidelijk en zonder misleiding.
- **Doelspecificatie:** de gegevensverwerking heeft een specifiek doel; zomaar in het wilde weg persoonsgegevens verzamelen is niet toegestaan. Bovendien mogen de gegevens alleen voor het vastgestelde doel worden verwerkt en gebruikt.
- **Dataminimalisatie:** alleen die persoonsgegevens mogen verwerkt worden die voor dat doel noodzakelijk zijn. Om een pakketje te versturen heb je alleen naam en adres nodig; overige gegevens zijn hiervoor dan ook niet nodig.
- **Correct en up-to-date:** de persoonsgegevens moeten correct zijn en niet verouderd.
- **Opslagbeperking:** persoonsgegevens, die niet meer nodig zijn moet je in principe verwijderen.
- **Datasecurity:** de verwerkingsverantwoordelijke of verwerker dient technische en organisatorische maatregelen te nemen, zodat de verwerking van persoonsgegevens veilig en correct gebeurt. Maar ook dienen er maatregelen te zijn die beschrijven en bepalen wat er gedaan moet worden bij bijvoorbeeld een datalek.
- **Transparant:** de gegevensverwerkingsprocessen moeten transparant zijn.

Belangrijk is dat de persoonsgegevens rechtmatig verkregen worden. Lukraak verzamelen / verwerken / gebruiken van persoonsgegevens mag niet. Er dient een grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens te zijn.

Deze grondslagen staan in artikel 6, lid 1 AVG en zijn als volgt:

1. **Toestemming van de betrokkene.**
Toestemming is iedere vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige wilsuiting van de betrokkene. Deze toestemming dient actief te worden gegeven door de betrokkene en het moet duidelijk zijn waarvoor de betrokkene toestemming geeft.
2. De verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst met de betrokkene

Hiermee wordt bedoeld dat er tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de betrokkene een contract of overeenkomst gesloten wordt zoals een arbeidsovereenkomst, dienstverleningsovereenkomst, koopovereenkomst.

3. De verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting.
Volgens nationaal recht of EU-recht is de verwerkingsverantwoordelijke verplicht om bepaalde verwerkingen uit te voeren. Het meest gebruikte voorbeeld en ook het meest duidelijke is de verstrekking van gegevens door de werkgever over werknemers aan de Belastingdienst.
4. De verwerking is noodzakelijk om de vitale belangen van de betrokkenen te beschermen.
Hierbij moet men in het algemeen denken aan noodsituaties zoals het verwerken van medische gegevens bij een ongeval.
5. De verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag.
Deze verwerking dient een grondslag te hebben in het nationaal recht of het EU-recht. Men kan hierbij denken aan taken van het algemeen belang op het gebied van bijvoorbeeld de volksgezondheid.
6. De verwerking is noodzakelijk voor de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke als die belangen voor de belangen van de betrokkene gaan.
Deze grondslag vereist een passende belangenafweging tussen de belangen van de verwerkingsverantwoordelijke met de grondrechten van de betrokkene. Voorbeelden genoemd in overweging 47 van de AVG zijn fraudepreventie en direct marketing.

Conclusie

Er mag best wel wat van de AVG, alleen dient men dan wel de spelregels die in de AVG staan in acht te nemen. Het doel van de verwerking van persoonsgegevens bepaalt wat er met persoonsgegevens mag worden gedaan en aan wie dit mag/moet worden doorgegeven. De verwerking van persoonsgegevens buiten de vastgestelde doelen van een verwerking is niet toegestaan.

In een volgend artikel ga ik in op de Rollen/Actoren die de AVG kent.